

Nyt fra Nordbycentret

Her ses Nordbycentrets flersprogspædagoger i fuld færd med at dele støvler, sutsko og børnetasker ud, til gavn for vores nye syriske småbørn.

Alle gaver er rekvireret via privatdonationer.

Siden november 2014 har Slagelse Kommunes dagtilbud modtaget 26 syriske flygtningebørn. Det har medført en række initiativer i Nordbycentret, som vi glæder os til at dele med jer! Du kan læse mere i den første artikel: *Flygtningebørn – den gode modtagelse*. Læs også om:

Sprog- og trivselsindsatsen Østbyen Samarbejder. Med den er Birkelunden gået fra decentrale enheder til at omorganisere sprogstimuleringen i *åbne fleksible teams*.

Metoder, læring og redskaber fra Sikker Start i Dagtilbud der, efter endt projekt, er klar til at blive udbredt og implementeret!

Venskabsfamilier der viser hinanden vej til nye fritidsaktiviteter og årsagen til Naturugens store succes.

Flersprogspædagogernes nye Læse-Legs indsats. En indsats, der løser lokale udfordringer og medfører omorganisering af det *supplerende* sprogpædagogiske arbejde i dagtilbuddene.
God Læselyst!

Flygtningebørn - den gode modtagelse

-af Heidi Mengel-Christensen, Pædagogisk Antropolog

Tag hånd om flygtningene, som kommer til vort land, hjælp dem med at finde sig til rette i samfundet og anspor dem til at opbygge en ny tilværelse.

Når man er flygtet uden alle sine ting, er varmt tøj og godt fodtøj uomgængeligt. Derfor har vi i Nordbycentret sammensat rygsække til alle nyankomne småbørn. Bidragsyderne er den kommunale tandpleje, Kvickly og Bilka, Nordbycentret samt private donationer. Taskerne indeholder: Tøj, bøger, en madkasse, legetøj mv.

For at gøre modtagelsen i dagtilbud mere enkel har de kommunale samarbejdspartnere udarbejdet procedurer for og mødeguides til familiens opstart i dagtilbud. Der sondres her mellem "Det professionelle opstartsmøde", "Opstartsmøde med forældre" og "Ad hoc møder".

Dertil kommer udarbejdelsen af en række foldere. Med dem kan fagfolk læse om 'Tips og tricks til brug af tolk', 'Modtagelse af flygtninge i dagtilbud' og downloade en forældrefolder der, oversat til fem forskellige sprog, forklarer flygtninge, hvad dagtilbud er. Find materialerne [her](#).

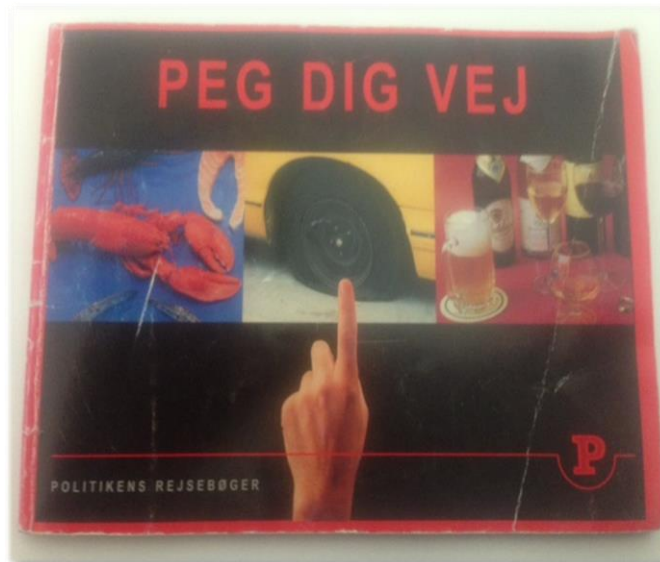
Hjælp til forældredialog uden fælles sprog: I dialogen med nye flygtningeforældre, har flere dagtilbud rigtig gode erfaringer med at udarbejde egne pegebøger "og de fungerer allerbedst, når man anvender billeder fra steder, flygtningefamilierne allerede er bekendt med", pointerer Lena Frimann, leder af Byskovgård.

Både forældre og personale kan desuden få hjælp til det daglige arbejde ved at slå enkelte ord op på [Lexin Billedtema](#). En hjemmeside med flersprogligt interaktivt lyd- og billedordbogsmateriale, målrettet understøttelse af dansktilegnelse.

En anden nyhed er oprettelsen af netværket: 'Modtagelse af flygtninge i dagtilbud'. Her mødes medarbejdere med både stor og lille erfaring på flygtningeområdet, for sammen at rejse og løfte nye flygtningeproblestillinger. Vi har blandt andet opsøgt viden om traumepædagogik.

"Og særligt traumepædagogikkens [STROF-model](#) har inspireret os til at sammensætte en overskuelig ugeplan, målrettet flygtningebørn i dagtilbud", forklarer Maria Ringsmose. Hun fortsætter:

"Ugeplanen skal både gøre hverdagen nemmere for flygtningebørn og deres personale". Du finder ugeplanen [her](#). Materialet er i øvrigt anvendeligt til at skabe struktur i hverdagen samt til at etablere fokuserede sproglige aktiviteter ud fra børnenes læringsbehov.

'Modtagelse af flygtninge i dagtilbud' er et nyoprettet fagligt netværk.

Ønsker du og dit dagtilbud at blive medlem af denne netværksgruppe, kontakt da projektmedarbejder Heidi Mengel-Christensen på mail: heimc@slagelse.dk.

'Vi har ramt den hårfine balance med inklusion'

- af Heidi Mengel-Christensen, Pædagogisk Antropolog

Lederen af Birkelunden fortæller om en del af sprogarbejdet, der har været rigtig svært, som Østbyen Samarbejder-indsatsen har gjort nemmere.

Charlotte Buur begynder: "Jeg blev ansat som leder af Birkelunden stort set samtidig som Østbyen Samarbejder indsatsen under Tosprogs-Taskforcens startede op. Dengang tænkte jeg, at det var et omfattende arbejde, men også at det var en udfordring, der var værd at gribe! I forbindelse med dette projekt har vi afprøvet Socialministeriets sprogvurdering af børn i treårsalderen."

Den vigtigste "Aha-oplevelse" kom som led i arbejdet med disse sprog-vurderinger, fortæller Charlotte Buur: "Vi opdagede, at flere vietnamesiske børn og forældre har et andet vietnamesisk modersmål, end vi først antog. Ud fra den erkendelse, besluttede vi at lade det pædagogiske personale sidde sammen med mor eller far, når de skulle udfylde sprogscreeningens forældredel".

Denne sprogvurderingspraksis gav ikke kun det pædagogiske personale større forståelse for børnenes og forældrenes sproglige fundament. Den gav også forældrene større indblik i dagtilbuddets sprogarbejde - og hvad de som forældre kunne gøre for at understøtte hverdagssproget derhjemme.

"Ud fra de ord som sprogvurderingen viste, at børnene ikke kunne, indkøbte vi nu nyt legetøj", fortæller Charlotte og peger rundt i institutionen.

Vi har også arbejdet med et monstertema, der

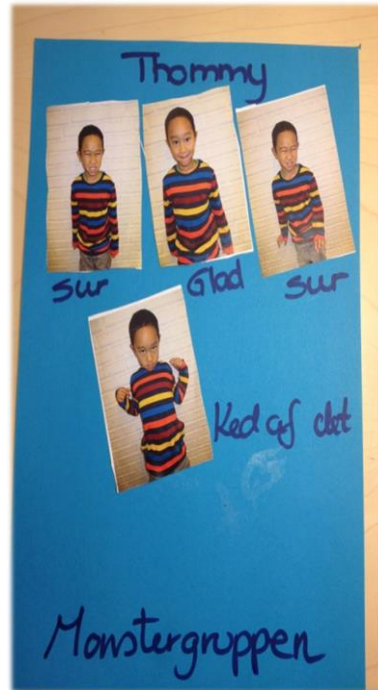
integrerer kreativitet og formidling af egne følelser. Med dramatisering, konkretisering og visualisering, kommer børnene lettere til sproglæringen.

Fra decentrale enheder til fleksible teams.

En anden forandring, som indsatsen har medført, er omorganiseringen af sprogarbejdet.

"Vi har jo længe vidst, at børn lærer bedst i mindre grupper", fortæller Charlotte Buur. Derfor udviklede vi en ny arbejdsform: "Jeg kalder det fleksible teams". Med fleksible teams arbejder alle pædagoger med mindre grupper af børn. "Sprogpedagogen kan så arbejde med gruppen af børn, bestående af 4-7 børn, hvor som helst, de vil, i eller udenfor huset." Med denne fleksible model bliver sprogpedagogerne en integreret del af Birkelunden, for de øvrige pædagoger fordeler på samme vis de resterende børn imellem sig (i 3-4 grupper).

"Vi har længe drøftet den hårfine balance med inklusion og hér har vi ramt en inkluderende arbejdsmodel; for vi kan også inkludere 1-2 danske legekammerater i sprogpedagogernes gruppe af børn", fortæller Charlotte begejstret. Birkelunden kan derfor tale om 'at tage børn til' - ikke om 'at tage børn fra'. Den fleksible ordning anvendes også, når der er ved at blive etableret nye bånd på tværs af børn med forskellig etnisk baggrund.

Med 'Østbyen Samarbejder' er en skole, en sfo, og tre dagtilbud, gået sammen om en inklusions- og tosprogsindsats der afsluttes ved udgangen af 2015. Rambølls evaluering viser, at Birkelunden 'i høj grad' følger systematisk op på, om sprogarbejdet har en effekt på børnenes sprog og 75% af Birkelundens personale er blevet opkvalificeret til at varetage arbejdet med tosprogede børn.

I september gik de tre dagtilbud; Birkelunden, Byskovgård og Østervangen, i gang med tre lokale aktionslæringsforløb. Her forfines og udbredes de metoder, som vi ved rykker børns sproglige udvikling.

Du kan gøre forskellen!

- af Bonny Smith, udviklingspædagog og projektleder

**Change
is the end result
of all true learning**

"Dagplejen tager sig tid til at forklare os tingene. Jeg har fået mere kendskab til danskere! og har aldrig været bekymret for at aflevere mit barn"

Nu er det slut med SSiD, eller rettere sagt, nu er det lige begyndt! Det er tid til at udbrede den læring, de metoder og redskaber projektet har udviklet til en bredere skare i Center for Børn og Familie.

Det konkluderer projektet: Det er altafgørende for børn og familier i udsatte positioner, at de fagprofessionelle formår at skabe 'lige muligheder' for dem, baseret på familiens individuelle ressourcer og behov!

Perspektiverne fra *alle* faggrupper omkring barnet og familien er vigtige og valide - så længe intentionerne er at løfte og støtte. Når vi "falder dom" (fordomme) over andre mennesker indskrænker vi deres muligheder for at komme videre i livet med selvtilliden og selvværdet i behold. Som fagprofessionelle skal vi derfor turde spørge ind til det, vi umiddelbart *ikke* forstår. Både ved *familiens* handlinger - og ved *hinandens* perspektiver og praksis.

Hvad der var svært før SSiD, som er blevet nemmere nu? Tre delkonklusioner går igen:

1. Kvalitetssikring og prioritering af tværprofessionel kommunikation er blevet nemmere!

Projektlederen udtaler: *"Med SSiD samles vi om selve opgaven: Det at støtte/hjælpe/rådgive/vejlede barnet/familien til selv at kunne flytte sig 'ved egen kraft'. Eksempelvis med udgangspunkt i Marte Meo principperne"*.

Citat fra flersprogpædagog: *"Jo, mere tillid, respekt og anerkendelse der er mellem de fagprofessionelle omkring barnet og familien, jo flere muligheder har vi fået for "at lykkes"*.

2. Tillidsfulde relationer mellem den professionelle og familien er blevet etableret!

Forældrecitat: *"Det har været nogle positive oplevelser med god dialog og personlig kontakt. Det har gjort mig tryk."*

Citat fra pædagog: *"Når først, familierne føler sig trygge ved fagpersonen, er denne person ophøjet til gudeposition og der søges råd og vejledning, som følges til punkt og prikke."*

3. Formidling på modersmålet og professionel brobygning har skabt tryghed for udsatte familier!

Citat fra pædagog: *"Vi tager familien, og barnet i hånden, og fører dem sikkert igennem deres første tid i mødet med en daginstitution."* En anden sagde: *"Brobygning imellem familierne og den institutionelle verden er blevet mere velkendt og tydelig"*.

Forældrecitat: *"Jeg har aldrig været bekymret for at aflevere mit barn i dagtilbuddet"(...) "Dagplejen tager sig tid til at forklare os tingene - og hun ved, hvad vi kan forstå."*

Projektperioden strakte sig fra 1. september 2012 til og med 31. august 2015. Formålet var:

- 1) Tidlig opsporing af udsatte børn med anden kulturel baggrund end dansk
- 2) Opkvalificering af det tværprofessionelle samarbejde omkring disse børn og deres forældre
- 3) Vejledning og rådgivning
- 4) Udvikling og anvendelse af metoder og redskaber, som virker i samarbejde med målgruppen

Klik på disse hyperlinks, hvis du vide mere om SSiD:

[Klik her for at læse om redskaber og metoderne bag](#)

[Klik her for at se film om tolkning i forældresamarbejde](#)

Er du, eller din institution, interesseret i at høre mere, så kontakt Bonny Smith på: mobil: 30 78 58 23, mail: bomsm@slagelse.dk

Venskabsfamilier viser vej

- af Heidi Mengel-Christensen, Pædagogisk Antropolog

Cirka en gang om måneden tager venskabsfamilierne på nye fællesudflugter. Særligt musikalsk legestue, Krible-Krable udflugt og skolemuseet imponerede de små poder.

På Bildsø Strand deltog venskabsfamilierne i en Krible-krable udflugt. Iført vadere og fiskenet i alle størrelser fangede vi finurlige fisk, raske rejjer og den knibske Hr. Krabbe.

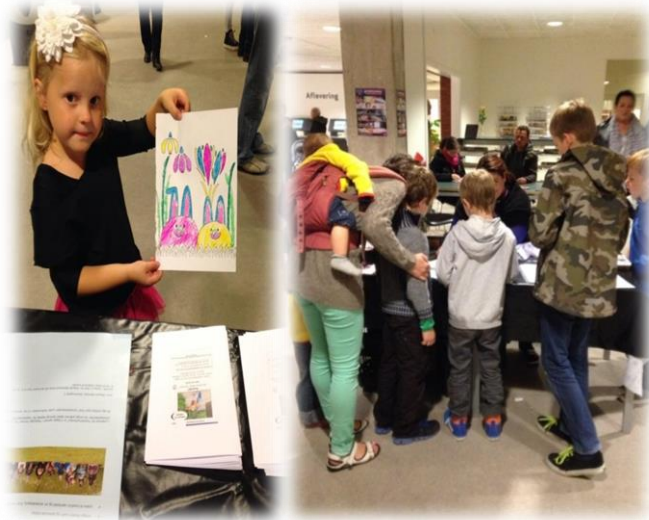

På Flakkebjerg Forskole mærkede venskabsfamilierne historiens vingesus og lærte om livet, lærdommen og lærerinderne.

Også *Musikalsk Legeplads* opnåede stor respekt hos venskabsfamilierne. "Det dagtilbud kan bruge sang og musik til er at skabe improvisation, som fanger børnenes egne ideer", fortæller musiker og komponist, Kristian Skårhøj. I kan læse mere om hans spændende tilbud [her](#).

Et andet velbesøgt og tilbagevendende arrangement er kulturnatten. I 2014 besøgte 895 slagelseanere Slagelse Bibliotek under Sct. Michaels Nat. I år var vores stand flyttet til børneafdelingen. Her kunne familierne få mere tid og fordybelse til at snakke med

tovholderen, prøve en venskabsquiz for småbørn - og smage lækkerier.

Som et nyt udviklingsspor i fællesudflugterne introduceres venskabsfamilierne nu også til nye og/eller hinandens fritidsaktiviteter. Som effekt heraf er fire drenge startet til volleyball sammen, mens en anden familie er begyndt til spejder.

Ret endelig henvendelse, hvis du kender en familie der er nysgerrig på at høre mere! Vi har familie-venskaber nok til alle - og søger aktuelt match til et par skønne småbørnsfamilier. Aktuelt sammensætter vi nyttilkomne flygtningefamilier med etablerede herboende familier.

Venskabsfamilieordningen tæller i dag 14 familier med baggrund fra 8 forskellige lande.

Der er løbende optag af nye småbørnsfamilier, så kender du en familie, der kunne få gavn af den gratis ordning? Så klik [her](#), eller kontakt tovholder Heidi Mengel på mobil: 31 24 04 03, e-mail: heimc@slagelse.dk.

Dagtilbud gik i frø igen i år

-af Heidi Clausen, koordinator for flersprogs pædagogerne

I alt besøgte 11 dagtilbud og 156 børn naturugen. Ugen blev atter en kæmpe succes! Dagtilbuddene fremhævede især den gode planlægning, lege der var relateret til emnet og de velforberejede entusiastiske voksne.

Igen i år valgte flersprogs pædagogerne at lave tematiske sprogarbejde ude i naturen ud fra temaet frøen.

Naturen er valgt som rammesætning for det tematiske sprogarbejde, da den: *”tilbyder os meget sanselige rammer. Dermed har vi gode muligheder for at arbejde eksplicit med sprog, så det bliver tydeligt for barnet hvad det skal lære”*, forklarer flersprogs pædagogen Gitte.

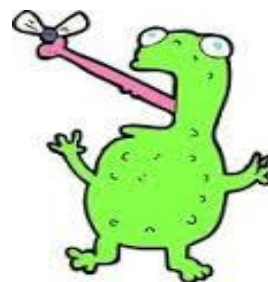
Sådan forbereder vi os til tematiske sprogarbejde. Vi sætter flere konkrete mål for det sproglige arbejde. I

ugerne op til Naturugen arbejder vi sammen med 11 dagtilbud om at udarbejde de forskellige kollektive læringsmål for børnene. Et af Naturugens læringsmål lød: *En frø's udvikling - fra æg til frø.*

Smukke Slagelse Lystskov og Korsør ved Musholm dannede rammen for vores læring. Og både grupper af børn, og deres pædagoger, var inviteret med ud i naturen.

Her blev der afprøvet nye læringsaktiviteter i børnehøjde. Alt lige fra studier og fordybelse af frøer og andre småkravl, over det dialogiske teaterstykke *”Frøkongen”*, til lege og sang relateret til frøtemaet.

Naturugen blev startet som del af det politiske Agenda 21-arbejde og har fortsat lige siden.

Det siger de små om naturugen:

”Det var sjovt at hoppe som en frø i en sæk”, fortæller Robbin begejstret.

Mathias fortæller, at det at fange frøer var bedst, mens Loke nød at fange popcorn med tungen, ligesom frøerne.

LÆSE-LEG – Den vigtigste viden

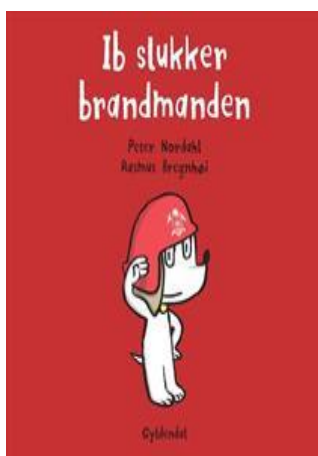
- af centerleder Maria Ringsmose og Heidi Mengel-Christensen, Pædagogisk Antropolog.

"I kan ikke gøre noget ved børnenes sprog - gør noget ved jeres eget!"

Onsdag 13. maj var op mod 100 pædagoger samlet på Slagelse Bibliotek til kurset "Læse-Leg". Med store armbevægelser, og 30 års erfaring, delte lærer og talepædagog Jette Løntoft rundhåndet ud af Læse-Legens do's and don'ts. Læs godt og meget, var et af Løntofts klareste budskaber

Noget der har været rigtig svært i dagtilbud er at få pædagogisk personale til at tale og læse med småbørn på en måde, så de tilegner sig et større ordforråd. Det kan virke paradoksalt, når vi ved at børnebøger rummer dobbelt så mange svære ord som akademikers hverdagssamtaler. Men siden midten af 80'erne har Jette arbejdet med observationer, der viser, at det pædagogiske personale ubevidst kan have en tendens til at tale 'dansk light' til børnene. De nedsætter eksempelvis egne, eller bogens koder, ved at kalde en 'kop' for et 'krus' og at tale om 'stolen' - i stedet for 'taburetten'.

Pædagogernes 'dansk light' til børnene hjælper ikke sprogsvage børn i at træde ud af deres sociale arv. En ny ph.d.-afhandling fra Syddansk Universitet, der måler og undersøger 506 pædagogers arbejde, har vist, at danske pædagoger er rigtig gode til at skabe trivsel og tryghed for små børn. Et andet billede tegner sig, når man kigger på, hvordan børnehavebørnenes sproglige og kognitive færdigheder kan udvikles. På skalaen, der går til 7,0 scorer danske pædagoger blot 2,4, hvilket udløser karakteren 'lav kvalitet' (www.avisen.dk 24/juli).

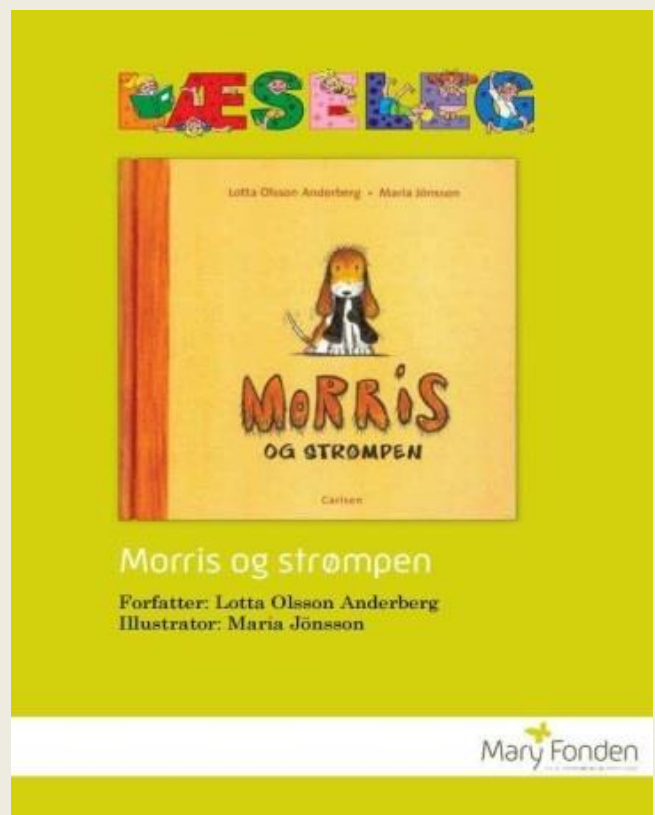
Løntoft anbefaler blandt andet disse bøger samt: 'Farvel, Hr Muffin'. En børnebog om et marsvin, der på fineste vis visualiserer og afmystificerer døden.

Børns sprogtilegnelse

Jette Løntoft understreger, at børn primært lærer sprog af de voksne. Når vi ønsker at give børn mulighed og behov for at tilegne sig et stort sprogrepertoire, skal vi udfordre dem sprogligt – ikke stimulere dem.

De bedste råd til Læse-Leg:

- 1) Lad dygtige og engagerede læsere, der mestrer modersmålets nuancer, stå for LÆSE-LEG
- 2) Forklar ikke ord med ord, for småbørn har ikke kendskab til, hvad de andre ord betyder!
- 3) Dramatisér ord: Morris klynkede, hvordan lyder det? Det handler om at få ordene kropsliggjort.
- 4) Visualiser ord gennem billedbøger og illustrationer - samtidig med tekst.
- 5) Sorter ikke ord. Eksempelvis sorteres navneord i vendespil. Det hjælper slet ikke de små, for sprog bygges op i bredden, fastslår Løntoft.
- 6) Når I er gået ned på børnenes niveau, så husk at 'tage børnene med op igen': Kvalificerer og udvid samtalens sproglige niveau.

"Den bog er guld værd!" medgiver Jette Løntoft om: *Morris og strømpen*. Klik [her](#) for at finde *Læse-Leg Mini materialerne*. De anviser mulige løsninger på, hvordan der kan læses med selv et lillebitte vuggestuebarn.

Ny organisering af det supplerende sprogarbejde omkring flersprogede småbørn

Med disse sprogekufferter er flersprogpædagogerne klar til at tage fat på Læse-Legs-indsatsen.

Løntoft understreger, at sprogsvage og sprogstærke børn *ikke* bør blandes sammen ved Læse-Leg: *"For så løber de stærke børn med fanen"*. I forlængelse af den anbefaling har flersprogpædagogerne, og centerleder Maria Ringsmose, skabt en ny organisering af det supplerende sprogpædagogiske arbejde.

Baggrunden for initiativet er: Behovet for at anvende en mere *evidensbaseret* tilgang i sprogarbejdet for såvel et- og flersprogede småbørn i sammenhæng med Sprogpackens fokusområder. Den stigende *tilgang* af flygtningebørn i dagtilbuddene samt ønsker om vejledning på *hele* 0-3 årsområdet som følge af erfaringerne fra projekt Sikker Start i Dagtilbud.

Fra uge 43 opstarter vi Læse-Leg, lokalt i dagtilbuddene. Planlægningen med børnehaverne er allerede i gang, og vi kontakter jer løbende herom. Sammen med jer planlægger vi læselegsgrupeerne. De vil bestå af 3-5 deltagere i alderen 3,5 til ca. 5 år. Ikke *alle* flersprogede småbørn har behov for at deltage. I *fællesskab* udvælger vi de grupper af børn, der skal samarbejdes om. Børnegrupeerne følger strukturen i Læse-Legs metoden og læser ideelt *hver uge*. Målet er 20 bøger om året.

Strukturen for arbejdet: I dagtilbuddene vil flersprogpædagogerne tage hånd om opstart af læselegsarbejdet, og i *udvalgte dagtilbud* vil de køre *hele* forløb. Der er tale om ca. 3-6 årlige forløb, af 2x3 dage i en 14-dages periode (tirsdag, onsdag og torsdag). Tildelingen af understøttelse udgår her fra de samlede behov på dagtilbudsområdet. *Derudover* vil flersprogpædagogerne i visse dagtilbud arbejde i teams.

Herudover vil der på mandage og fredage arbejdes med vejledning og *særlig* understøttelse af udvalgte børnegrupeer.

Læseleg

Læs mere om arbejdets organisering i det udsendte materiale *'Udkast til ydelseskatalog - Flersprogpædagogerne 2015'*, som blev rundsendt før sommerferien. Og find inspiration til boglister på Læse-Legs hjemmeside.